

Altra cosa a tenir en compte i que potser no s'havia considerat fins ara, per tal de valorar la importància d'aquest castell és el fet de què el 1099 Dalmau Berenguer (sembla ser que és el nét del Ponç I comte d'Empúries) es fa dir "de Quermançó", Sembla ser que fou fill d'un Berenguer vescomte de Peralada, senyor de Rocabertí i de Quermançó des de 1078. Aquest Berenguer era senyor de la vila i terme de Peralada, de Quermançó i de la vall de Cantallops. Aquest Dalmau Berenguer s'intitul·là com a vescomte de Quermançó (durant el període de 1099 a 1137 hi apareix aquesta denominació). O sia que mentre el pare es limitava a intitular-se "senyor de Quermançó", Dalmau, el fill, s'eleva a la categoria de "vescomte de Quermançó". No és aquesta una mostra de satisfacció davant el que deuria suposar ja aleshores el castell?

PER LA SEVA FUNCIO ESTRATÈGICA I DEFENSIVA

El 1128, el castell fou atacat per l'exèrcit del comte de Barcelona Ramon Berenguer iii, com a resposta dels atacs que portà a terme Ponç Hug I d'Empúries contra interessos del bisbat de Girona i propietats del seu parent Berenguer Renard de Peralada. El comte emporità fou pres i portat a Barcelona, i hagué d'indemnitzar els damnificats. Tornarà el 1138, el mateix comte a reempendre les seves actuacions contra algunes poblacions durant el manament de Ramon Berenguer iv. Finalment el comte Ponç Hug i cedirà davant el poder del barceloní, i se li ordenarà l'enderrocament del "castro carmanzono", el qual li havia servit de refugi. No està del tot clar que finalment, l'hagués enderrocat, a més si tenim en compte que Torna a aparèixer novament "castro carmanzono" en el conveni del 1154, acordat entre els comtes d'Empúries i el del Rosselló, per aquest motiu és de suposar que l'orde d'enderrocament no fou duta a terme, al menys, totalment.

El 1292, quan la guerra contra França i Mallorca, Jaume ii demana la permanència de dotze soldats al castell de "Quer-manson" per a consolidar el sistema defensiu de l'Alt Empordà. Tot i que aquest aparentment reduït nombre de soldats, no li treu al importància, sinó més aviat al contrari donada la seva estratègica situació. Més o menys és la dotació que se solia donar a aquest tipus de defenses.

Hem trobat també, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, al Registe de la Cancelleria Reial, a Itinerum Regis Ferdinand di secundi de anno 1479, volum 17, foli 129, la següent notícia en què apareix la forma "Carmensso", en la restitució de la Castlatnia de Quermançó a Manuel de Rajadell:

"restitucio Manuelli de Rajadello Masana Castellania de Carmensso Infra Limites Comitatus Impurias".

El 1472, els partidaris de Joan ii ocupen el castell, incorporant-lo a la Corona, el qual depenia del duc de Cardona com a comte d'Empúries.

El 1808, el castell de Quermançó torna a caure en poder dels francesos, però aquest cop amb l'afany de restaurar-lo i de consolidar les seves defenses, enlloc de destruir-lo com sembla que van fer en les incursions anteriors. Aquest fet també és important, doncs van creure que era necessari reconstruir-lo, actuació la qual, li donà l'actual fesonomia. Durant aquest període, realitzà principalment la funció de magatzem de municions. Sis anys després, el mariscal Suchet ordenarà la seva demolició amb la retirada cap a França. Reconstruir i demolar... Reconstruir en benefici propi i destruir perquè no sel pogués aprofitar: representava doncs una amenaça!

000. L'any 2003, Josep Maria Martorell i Pastoret, propietari del castell encomanà a l'empresa Janus S.L. l'elaboració i realització del projecte d'excavació arqueològica